

Sprawozdanie z działalności SPOŁECZNEGO KOMITETU ODNOWY ZABYTKÓW KRAKOWA w roku 1997

I. Sprawy organizacyjne

Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa działa w oparciu o:

- Ustawę o Narodowym Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa z 18.04.1985 roku
- „Program ideowy i kierunki działania SKOZK” przyjęty w 1990 r.
- Regulamin SKOZK przyjęty 7 listopada 1996 r. (Uchwała Nr 5/96 SKOZK)
- Zasady finansowania prac w obiektach zabytkowych ze środków NFRZK w 1997 roku przyjęte 4 lutego 1997 r. (Uchwała Nr 1/97 Prezydium SKOZK).

1.

W okresie sprawozdawczym Społeczny Komitet odbył dwa posiedzenia plenarne: 11 marca i 9 grudnia.

Pierwsze posiedzenie (11 marca) odbyło się w sali obrad PAU przy ul. Sławkowskiej 17 i przyjęło:

- Sprawozdanie z wykonania planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa w 1996 r. (Uchwała Nr 1/97).
- Plan rzeczowo-finansowy odnowy zabytków Krakowa na 1997 r. (Uchwała nr 2/97).
- Sprawozdanie z działalności SKOZK w 1996 r. i udzieliło absolutorium Prezydium i komisjom problemowym (Uchwała nr 3/97).

Drugie posiedzenie (9 grudnia) odbyło się w auli Akademii Ekonomicznej i jak każde jesienne posiedzenie SKOZK poświęcone było jednemu tematowi merytorycznemu. Tym razem był to przegląd i ocena prac remontowo-konserwatorskich w obiektach zabytkowych uczelni krakowskich finansowanych ze środków NFRZK oraz potrzeby w tym zakresie. Członkowie Społecznego Komitetu zapoznali się również z bazą materialną szkół wyższych Krakowa.

Po wysłuchaniu wystąpień i dyskusji Plenum przyjęło Uchwałę Nr 4/97 w sprawie oceny prac remontowo-konserwatorskich i instytucji naukowych z NFRZK oraz potrzeby w tym zakresie.

Podczas tego posiedzenia podjęto również Uchwałę Nr 5/97 w sprawie poszerzenia składu Prezydium o przewodniczącego Komisji Informacji i Inicjatyw Społecznych SKOZK — p. Andrzeja Kurza.

2.

Bieżącą działalność Komitetu prowadziło Prezydium odbywając 5 posiedzeń: 4 II, 15 IV, 17 VI, 22 VIII, i 14 X, podczas których podjęto następujące uchwały:

4 II

- w sprawie zasad finansowania prac w obiektach zabytkowych ze środków NFRZK w roku 1997 (Uchwała Nr 1/97).

— w sprawie zmiany kwalifikacji dotacji z NFRZK ze zwrotnej na bezzwrotną (Uchwała Nr 2/97).

— w sprawie uruchomienia środków NFRZK (Uchwała Nr 3/97).

— w sprawie trybu zabezpieczenia i zwrotu kwot wydatkowanych z NFRZK na remonty budynków prowadzone na podstawie Ustawy z dnia 22 IV 1959 r. o remontach i odbudowie oraz wykańczaniu budowy i nadbudowie (Uchwała Nr 4/97).

15 IV

— w sprawie zmian w planie rzeczowo-finansowym odnowy zabytków Krakowa na 1997 rok (Uchwała Nr 5/97).

— w sprawie zmiany kwalifikacji dotacji ze zwrotnej na bezzwrotną (Uchwała Nr 6/97).

— w sprawie zmiany zakresu rzeczowego planu odnowy zabytków Krakowa na 1997 rok dla zadania „Ratusz Krakowski” (Uchwała Nr 7/97).

17 VI

— w sprawie zmian w planie rzeczowo-finansowym odnowy zabytków Krakowa na 1997 rok (Uchwała Nr 8/97).

— w sprawie zmian w składzie osobowym komisji problemowych Społecznego Komitetu (Uchwała Nr 9/97).

14 X

— w sprawie zmian w planie rzeczowo-finansowym odnowy zabytków Krakowa na 1997 rok (Uchwała Nr 10/97).

— w sprawie zmiany kwalifikacji dotacji z NFRZK ze zwrotnej na bezzwrotną (Uchwała Nr 11/97).

— w sprawie przyjęcia kierunków działania Komisji Informacji i Inicjatyw Społecznych oraz uzupełnienia składu osobowego tej komisji (Uchwała Nr 12/97).

Członkowie ścisłego Kierownictwa Społecznego Komitetu dwukrotnie w 1997 r. spotkali się z Prezydentem RP — Panem Aleksandrem Kwaśniewskim. W dniu 28 lutego działacze SKOZK byli gośćmi Pana Prezydenta w Pałacu Prezydenckim.

Podczas tego spotkania przedstawiono rezultaty dotychczasowych prac renowacyjnych prowadzonych głównie dzięki funduszom przekazywanym corocznie z budżetu centralnego za pośrednictwem Kancelarii Prezydenta RP, jak również przedstawiono program działań do 2000 r.

Drugie spotkanie z Panem Prezydentem miało miejsce 22 sierpnia w Krakowie w Willi Decjusza.

Prezydent RP złożył deklarację własnej i współpracowników pomocy i opieki nad dalszą odnową zabytków Krakowa i działalnością SKOZK, tak by w r. 2000 Kraków mógł być należycie przygotowany do pełnienia funkcji europejskiej stolicy kulturalnej.

W dniach 16-17 kwietnia przedstawiciele Kierownictwa SKOZ odbyli spotkanie z członkami sejmowej komisji kultury, która pod przewodnictwem posła Juliusza Brauna, gościła w Krakowie. Jednym z punktów programu wizyty posłów w Krakowie było zapoznanie z przebiegiem procesu rewaloryzacji zabytków Krakowa. Posłowie wyrazili zadowolenie ze sposobu wykorzystania środków NFRZK, podkreślając, iż efekty działań rewaloryzacyjnych widoczne są w Krakowie na każdym kroku.

3.

Aktualny stan osobowy SKOZK wynosi 115 osób. W okresie sprawozdawczym nie było żadnych zmian w składzie Społecznego Komitetu.

4.

Na przełomie września i października odbyła się tygodniowa kontrola Biura SKOZK w zakresie realizacji wydatków Biura oraz ZRZZK w zakresie realizacji NFRZK 1997 r. Kontrola została przeprowadzona przez pracowników Biura Finansowego Kancelarii Prezydenta RP.

Jak wynika z protokołu kontrolerzy nie stwierdzili, zarówno w pracy Biura SKOZK, jak i Zarządu Rewaloryzacji żadnych uchybień.

II. Działalność programowa

Plan rzeczowo-finansowy odnowy zabytków Krakowa na 1997 rok został przyjęty do realizacji podczas plenarnego posiedzenia SKOZK w dniu 11 marca 1997 r. (Uchwała Nr 2/97).

Projekt tego planu został przygotowany, jak co roku, przez zespół złożony z przedstawicieli Komisji Programowania i Oceny Realizacji, służb konserwatorskich oraz Zarządu Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa.

Globalna kwota planu wynosiła 31.251.983 zł, w tym 30 mln zł z budżetu państwa (poprzez Kancelarię Prezydenta RP), 1 mln ze środków społecznych i spłat zadłużeń hipotecznych, a także środki pozostające w dyspozycji Komitetu na dzień 1 stycznia 1997 roku w wysokości 251.983 zł. W/w środki zostały przeznaczone na prace remontowo-konserwatorskie w 118 obiektach zabytkowych Krakowa.

Oddalono 40 wniosków, które z różnych względów nie mogły znaleźć się w planie, m.in. z powodu nie spełnionych wymogów formalnych (brak wpisu do rejestru zabytków), niewyjaśnionej sytuacji prawno-własnościowej, czy też stanu zachowania obiektu pozwalającego na rozpoczęcie prac w terminie późniejszym.

Konsekwentnie stosowano zasadę prymatu prac kontynuowanych i końcowych nad nowo rozpoczynanymi zadaniami, dążono do większej koncentracji środków.

Przy wyborze obiektów zabytkowych kierowano się takimi kryteriami jak:

- jego wartość zabytkowa
- jego funkcja użytkowa
- położenie w zespole urbanistycznym
- stan zachowania
- udział właścicieli lub użytkowników w działaniach rewaloryzacyjnych.

Rozdział środków dotyczył trzech zasadniczych grup inwestorów: Skarbu Państwa, Kościoła i związków wyznaniowych oraz Gminy Kraków. Łącznie daje to 88% całości wydatków i 82% ilości obiektów dla tych trzech głównych inwestorów.

Kolejnym inwestorem dotowanym z NFRZK były wyższe uczelnie i instytucje naukowe z ilością 8 obiektów na kwotę 1,5 mln zł oraz 6 dotacji dla osób prywatnych.

W 1997 r. programem rzeczowym zostały objęte obiekty o najwyższych walorach historycznych, zabytkowych i kulturowych. Priorytetem były najcenniejsze z nich: wzgórze wawelskie z Zamkiem Królewskim i Archikatedrą, zespoły urbanistyczne Starego Miasta z ulicą Kanoniczą, Bazyliką Mariacką, Sukiennicami, Barbakanem oraz domami i pałacami w Rynku Głównym (np. Krzysztoforzy). Dalej Kazimierz jako zespół zabytkowy, poprzez swe synagogi i kościoły znaczący dla kultury żydowskiej i chrześcijańskiej zespół zabytków judaistycznych, a także sakralnych.

Pomocą finansową objęto również najcenniejsze zespoły klasztorne obrzeży Krakowa: kamedułów na Bielanach, opactwo benedyktynów w Tyńcu i cystersów w Mogile.

Udzielono środków z Narodowego Funduszu na pomoc w odnowie obiektów zabytkowych krakowskich uczelni, zwłaszcza Uniwersytetowi Jagiellońskiemu, Politechnice Krakowskiej, ASP, WSP oraz PAU i PAN.

Kontynuowano prace w zabytkowych obiektach Twierdzy Kraków, unikatowego w skali europejskiej kompleksu architektury militarnej XIX w. z fortami Kościuszko, św. Benedykta, Olszanica oraz kopcami Kościuszki i Piłsudskiego.

Nie zapomniano o zabytkach architektury drewnianej, takich jak regionalne kompleksy historycznych dworów bronowickich, krzesławicki dworek Jana Matejki i pobliski kościółek z Jawornika czy zespół zabytkowych budowli wokół kościoła na Woli Justowskiej ze spichlerzem z Soboniowic.

Plan na 1997 rok był trzykrotnie korygowany (zgodnie z Regulaminem SKOZK § 12, pkt. 3). W kwietniu korekta planu objęła zabytkowe obiekty związane z programem wizyty Ojca Świętego Jana Pawła II.

Kilkusobowy zespół wyłoniony z członków Komisji Programowania i Oceny Realizacji dokonał przeglądu i oceny prac w tych obiektach. W oparciu o tę opinię oraz wnioski ZRZZK Prezydium SKOZK w dniu 15 kwietnia podjęło uchwałę korygującą zakresy rzeczowe oraz limity finansowe z rezerwy NFRZK na kwotę 330.000 zł.

W dniu 17 czerwca Prezydium dokonało kolejnej korekty planu, wycofując do rezerwy kwotę 500.000 zł z zadań Sławkowska 30 i Kanonicza 24 i rozdzieliło ją na 6 obiektów, co gwarantowało znaczny postęp prac.

Trzecia korekta planu miała miejsce 14 października. Prezydium Uchwałą Nr 10/97 zmniejszyło limity finansowe w 12 obiektach, zwiększając je dla 15 zadań na łączną kwotę 1.078.380 zł.

Dokonane w ciągu 1997 r. korekty planu, aczkolwiek zgodne z regulaminem SKOZK i usprawniające proces rewaloryzacji są jednak sygnałem dla znacznie bardziej precyzyjnego określania zarówno zakresów rzeczowych jak i limitów finansowych, ale także bieżącej kontroli ich wykorzystania.

Czuwanie nad prawidłowością przebiegu prac i właściwym wykorzystaniem środków to ważny aspekt prac Komisji Programowania i Oceny Realizacji.

Członkowie tej Komisji uczestniczyli w ciągu całego roku w szeregu komisjach typowania prac, przeglądu realizacji oraz odbiorów konserwatorskich.

Wszelkie uwagi i wnioski tych Komisji zawarte są w protokołach pokontrolnych, których kopie kierowane są do wszystkich zainteresowanych stron: służb konserwatorskich, ZRZZK, właścicieli i użytkowników obiektów.

Członkowie tej Komisji brali również udział w szeregu naradach konsultacyjnych organizowanych m.in. przez Zarząd Rewaloryzacji czy służby konserwatorskie, czego przykładem może być narada w sprawie koncepcji remontu, modernizacji i adaptacji pałacu bpa Erazma Ciołka przy ul. Kanoniczej 17.

Spśród licznych efektów prac konserwatorskich wymienić można przykładowo: zakończenie kompleksowych prac konserwatorskich w prezbiterium Bazyliki Mariackiej i kaplicach zewnętrznych, zakończenie kolejnego etapu prac w zespole franciszkańskim z odkryciem w auli bł. Jakuba szeregu otworów okiennych pochodzących z pierwszego okresu budowy klasztoru ok. 1240 r., zakończenie kompleksowych prac w klasztorze ss. Bernardynek przy ul. Poselskiej (ekspozycja logii renesansowej w fasadzie dawnego dworu), zakończenie kompleksowych prac w kaplicy św. Bartłomieja na Ludwinowie.

III. Działalność finansowa

Szczegółowe dane zawarte są w sprawozdaniu z działalności Komisji Finansowej SKOZK.

Wpływy na Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa w roku 1997 zamknęły się kwotą 31.142.128 zł. Najważniejszą pozycją była dotacja z budżetu central-

nego przekazywana za pośrednictwem Kancelarii Prezydenta RP w wysokości 30.000.000 zł.

Zmniejszenie innych wpływów na NFRZK rekompensuje znaczny udział właścicieli, często dorównujący środkom przyznanym przez SKOZK.

W ostatnich latach obserwuje się również niezwykle korzystne zjawisko pozyskiwania sponsorów dla procesu odnowy zabytków. Wprawdzie deklarowane i przekazywane kwoty nie przechodzą przez konto Narodowego Funduszu, ale w sposób znaczący zwiększają ilość środków przeznaczonych na rewaloryzację.

Przykładem takich działań może być Wawel (sponsorzy: MPEC, BUDERUS, BPH, BWR, Creditanstalt, PLL LOT, Naftobudowa, Huta Sendzimira, Fuji, Polcomtel, Saint Cobain i in.), Bazylika Mariacka (m.in. Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej) oraz Willa Decjusza i Zespół Szpitalny w Krakowie-Kobierzynie.

Rok 1997 był już trzecim rokiem obowiązywania ustawy o zamówieniach publicznych. System przetargowy pozwolił na znaczne zdyscyplinowanie środków i lepszy dobór firm wykonawczych.

Prezydium SKOZK w oparciu o kryteria ujęte w zasadach finansowania prac w obiektach zabytkowych dokonało zmiany kwalifikacji dotacji ze zwrotnych na bezzwrotne dla 7 obiektów. Były to budynki przy: ul. św. Tomasza/św. Krzyża 13, Rynek Gł., 20, ul. Józefa 4, ul. św. Anny 4, Rynek Gł. 19, ul. Węgierska 5, ul. Wrony 111.

W ciągu całego roku prowadzona była zbiórka środków za pomocą skarbonek, z której uzyskano 7.139,70 zł.

We współpracy z Wojewódzkim Ośrodkiem Kultury po raz kolejny przeprowadzono aukcję prac artystów-amatorów, z której dochód w wysokości 2360 zł zasilił NFRZK.

Kontynuowała (raczej symbolicznie) wpłaty grupa osób fizycznych i prawnych od początku towarzyszących procesowi rewaloryzacji zabytków Krakowa.

W maju 1997 r. przewodniczący SKOZK prof. Tadeusz Chrzanowski wraz z Wojewodą Krakowskim prof. Jackiem Majchrowskim i Prezydentem Miasta Józefem Lassotą wystosowali pismo do Szefa Kancelarii Prezydenta RP Pani Minister Danuty Waniek z prośbą o zabezpieczenie w budżecie Kancelarii kwoty 35 mln zł jako dotacji celowej na NFRZK. Pismo to zostało przedstawione krakowskim parlamentarzystom podczas spotkania w Biurze SKOZK w dniu 1 grudnia ubiegłego roku z prośbą o wsparcie starań Społecznego Komitetu podczas prac nad budżetem w komisjach sejmowych i w głosowaniu nad ustawą budżetową na 1998 r.

Niestety znowu zmianie uległo konto NFRZK.

Aktualny numer: Kredyt Bank PBI S.A. 15001487-420462-121480011332.

IV. Działalność informacyjno-propagandowa

Szczegółowe dane zawiera sprawozdanie z działalności Komisji Informacji i Inicjatyw Społecznych. Komisja ta prowadziła stałe formy działalności, do których należy m.in. Serwis Informacyjny wydawany co trzy miesiące. Serwis zawiera pełną informację o posiedzeniach Społecznego Komitetu, jego Prezydium, komisji problemowych, spotkaniach, wywiadach, przeliczeniach skarbonek i stanie konta Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa.

Odbiorcami serwisu są:

- członkowie Prezydium SKOZK,
- członkowie Komisji Informacji i Inicjatyw Społecznych,
- członkowie Komisji Rewizyjnej,
- stali ofiarodawcy,
- dziennikarze.

Komisja ma również swój udział w przygotowaniu materiałów do druku Biuletynu SKOZK (nr 38 i 39).

Zgodnie z wieloletnią tradycją ukazał się kalendarz ścienny SKOZK na 1998 r.

Oprócz fotografii obiektów po rewaloryzacji (Kamienica przy Rynku 19 i dziedzinec domu kapitulnego przy ul. Kanoniczej 18) zawiera informacje o SKOZK i ZRZZK oraz numery konta NFRZK.

Wystawa „Kraków — dzieje — światowe dziedzictwo kultury — rewaloryzacja” dzięki stałej współpracy z Biurem Promocji i Ofert UMK była w r. 1997 eksponowana w Nowym Jorku, w St. Petersburgu, w Erfurcie i w Melbourne.

W czerwcu odbyła się X Ogólnopolska wystawa malarska artystów nieprofesjonalnych skupionych przy Woj. Ośrodku Kultury. Jest to wspólna inicjatywa: WOK, SKOZK, UW — Wydziału Kultury i Turystyki oraz Stowarzyszenia Historyków Sztuki (Oddział w Krakowie). Wystawa, jak co roku, poprzedziła aukcję prac artystów nieprofesjonalnych (Dni Krakowa), z której dochód zasilił konto NFRZK.

Współpraca z firmą reklamową „Outdoor” oraz z Filmotechniką — Zakładem Plakowania Miasta zaowocowała pojawieniem się na tablicach reklamowych plakatów SKOZK autorstwa Alfa Welskiego.

Komisja Informacji i Inicjatyw Społecznych organizowała, bądź inicjowała spotkania kierownictwa SKOZK z przedstawicielami różnych środowisk (np. z parlamentarzystami, władzami wojewódzkimi i samorządowymi oraz mediami).

Materiały propagandowe, którymi dysponuje obecnie Biuro SKOZK, to jest plakaty, foldery i kalendarze trafiają do organizatorów różnych imprez o zasięgu krajowym i międzynarodowym, informując o działaniach SKOZK dla odnowy zabytków Krakowa oraz o NFRZK.

Uwagi końcowe

Ogólnie należy stwierdzić, iż ten rok był bardzo udany, zarówno pod względem spływu środków na konto NFRZK, zaangażowania finansowego właścicieli obiektów zabytkowych, pozyskiwania sponsorów, jak i realizacji planu, czego efekty są dla wszystkich widoczne.

Wiceprzewodniczący
Społecznego Komitetu
Odnowy Zabytków Krakowa

/-/ Bogusław Krasnowolski

Kraków, 17.02.1998 r.